

Uitsluitend per e-mail: [REDACTED]

Den Haag, 23 juli 2025

dossiernummer: 206602
uw kenmerk: n.v.t.
telefoonnummer: +31 (0)6 13 49 92 51
e-mail: iz@advocatenorde.nl

Betreft: beslissing op bezwaar

Geachte [REDACTED]

Bij brief van 4 maart 2025 (dossiernummer 206281) is aan u het voornemen bekendgemaakt u ambtshalve te schrappen van het tableau van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "het tableau") op grond van artikel 8c, eerste lid, onderdeel c, en vierde lid, van de Advocatenwet.

U bent in de gelegenheid gesteld om voor 18 maart 2025 uw zienswijze te geven over dit voornemen.

U heeft per e-mail van 1 april 2025 uw zienswijze gegeven.

Bij besluit, bekendgemaakt per e-mail van 17 april 2025, heeft de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "de algemene raad") u meegedeeld dat u ambtshalve van het tableau wordt geschrapt met ingang van 18 juni 2025 (hierna: "het bestreden besluit").

U heeft bij e-mail van 12 mei 2025 bezwaar gemaakt tegen het bestreden besluit. Dit bezwaarschrift is herzien op 13 mei 2025. Eveneens op 13 mei 2025 heeft u een verzoek tot een voorlopige voorziening ingediend (bekend onder dossiernummer 206604 en zaaknummer UTR 25 / 3025 BESLU V590).

U bent in de gelegenheid gesteld uw bezwaren mondeling toe te lichten tijdens een hoorzitting. Bij e-mail van 12 mei 2025 heeft u aangegeven hiervan af te zien.

Toetsingskader

Ingevolge artikel 8c, eerste lid, van de Advocatenwet schrapt de secretaris van de algemene raad de advocaat die op het tableau is ingeschreven in geval:

- a. (...)
- b. (...)
- c. Hij, hetzij onafgebroken, hetzij met onderbrekingen, gedurende een tijdvak van drie jaar voorwaardelijk als advocaat ingeschreven heeft gestaan:

Bezoekadres
Prinses Beatrixlaan 5
2596 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres
Postbus 30851
2500 GW Den Haag

- 1°. zonder dat de verklaring bedoeld in artikel 9b, vijfde lid, kan worden overlegd; of
- 2°. zonder dat het bewijs kan worden overgelegd dat met gunstig gevolg het in artikel 9c bedoelde examen is afgelegd.

Ingevolge artikel 8c, vierde lid, van de Advocatenwet geschiedt de in het eerste lid, onderdeel c, bedoelde schrapping middels een beschikking van de algemene raad met ingang van een tijdstip dat ten minste twee maanden en ten hoogste zes maanden na de datum van de beschikking gelegen is. Van de beschikking wordt gelijktijdig mededeling gedaan aan de betrokken advocaat, diens patroon, de raad van de orde in het arrondissement waar de advocaat kantoor houdt en aan het openbaar ministerie.

Uw bezwaren

Samengevat voert u het volgende aan. U verwijst naar uw zienswijze. U heeft in maart 2023 een onvoldoende behaald voor de toets Integratieve Dag 1 (hierna: "ID1") binnen de beroepsopleiding advocatuur (hierna: "de beroepsopleiding"). U heeft zonder succes in juni 2023 een herbeoordelingsverzoek gedaan. U acht de (her)beoordelingsprocedure en het herbeoordelingsbesluit in strijd met het recht. Het herbeoordelingsbesluit wordt genomen door hetzelfde orgaan als het orgaan dat verantwoordelijk is voor vrijwel alle facetten van de beroepsopleiding advocatuur: de examencommissie. Deze is belast met de beoordeling, de herbeoordeling, de toetsing, en de aanwijzing van de beoordelaars. Er ontbreekt een mogelijkheid om het herbeoordelingsbesluit aan te vechten.

Een dergelijk gesloten systeem strookt volgens u niet met de rechtsbeginselen. De mogelijkheid om eenmalig een herbeoordeling te verzoeken, biedt volgens u geen waarborg voor een integere en legitieme (her)beoordeling. U noemt een vijftal omstandigheden die volgens u de systemische gebrekkigheid versterken. U concludeert dat de (her)beoordelingsprocedure onafhankelijke controle mist.

Naar uw mening is er geen onderwijsaanbieder met een (her)beoordelingsprocedure die zo gebrekkig is als die van de examencommissie. Er ontbreekt toezicht op de beroepsopleiding. U verwijst naar de "algemene beginselen van behoorlijk examineren" van de Stichting Examenkamer en stelt dat het voorzien in een beroepsmogelijkheid een basaal vereiste is in het kader van het kenbaarheidsbeginsel.

De formele wetgever heeft in artikel 9c van de Advocatenwet veel ruimte gegeven in het vormgeven van de beroepsopleiding, maar kan volgens u onmogelijk de onderhavige procedure voor ogen hebben gehad. De werkwijze waarbij de examencommissie zich voor de herbeoordeling baseert op het oordeel van exact dezelfde beoordelaars als bij de eerste beoordeling, is volgens u onverenigbaar met de eisen van onafhankelijke heroverweging, zoals onder meer voortvloeien uit artikel 6 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden alsmede uit de rechtsbeginselen, met name het zorgvuldigheidsbeginsel en het beginsel van fair play.

Zowel de wijze van herbeoordeling als het bestreden besluit, zijn volgens u onjuist. U wijst op het maatschappelijk belang van de beroepsopleiding en de gevolgen voor de advocaat-stagiairs.

Overwegingen

De voorzieningenrechter heeft op 9 juli 2025, zaaknummer UTR 25 / 3025 BESLU V590, uw verzoek om een voorlopige voorziening te treffen, afgewezen. De algemene raad merkt op dat de voorzieningenrechter daarbij tot de slotsom is gekomen dat het bestreden besluit in bezwaar stand zal kunnen houden.

De algemene raad is van oordeel dat de schrapping juist is en wijst erop dat hij, zoals ook de voorzieningenrechter heeft overwogen, geen beleidsvrijheid heeft bij het nemen van een besluit tot schrapping van een advocaat van het tableau. Hij moet tot schrapping overgaan, indien de betreffende advocaat niet voldoet aan de voorwaarden die artikel 8c, aanhef en onderdeel c, van de Advocatenwet stelt. U stond sinds 28 januari 2022 (voorwaardelijk) ingeschreven op het tableau. Op het moment dat de algemene raad het bestreden besluit nam, stond u gedurende een periode van ruim drie jaar voorwaardelijk ingeschreven op het tableau. U kon op dat moment geen bewijs overleggen dat u het examen van de beroepsopleiding met gunstig gevolg heeft afgelegd. Daarom is de algemene raad van oordeel dat hij zich op het standpunt heeft kunnen stellen dat het bepaalde in artikel 8c, eerste lid, aanhef, en onderdeel c, van de Advocatenwet op u van toepassing is. U bent - in het verlengde daarvan op juiste gronden van het tableau geschrapt.

Voor zover u bedoeld heeft te betogen dat artikel 8c van de Advocatenwet buiten toepassing gelaten dient te worden, volgt de algemene raad dat niet. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: "de Afdeling") heeft in haar uitspraak van de grote kamer van 1 maart 2023 namelijk overwogen dat het toetsingsverbod er bij de huidige stand van de rechtsontwikkeling aan in de weg staat dat een (bepaling uit een) wet in formele zin wordt getoetst aan algemene rechtsbeginselen en (ander) ongeschreven recht. Dit kan anders zijn als sprake is van bijzondere omstandigheden die niet of niet ten volle zijn verdisconteerd in de afweging van de wetgever. Dat is het geval indien die niet verdisconteerde bijzondere omstandigheden de toepassing van de wettelijke bepaling zozeer in strijd doen zijn met algemene rechtsbeginselen of (ander) ongeschreven recht dat die toepassing achterwege moet blijven.¹

Zoals ook de voorzieningenrechter heeft overwogen, zijn dergelijke bijzondere omstandigheden niet aangevoerd of gebleken. Uw bezwaren zijn immers alleen gericht op de procedure van (her)beoordeling en u heeft verder niet toegelicht waarom (ook) artikel 8c van de Advocatenwet buiten toepassing zou moeten blijven.

Uw betoog dat er een zodanige samenhang is tussen het bestreden besluit en de inrichting van de (her)beoordelingsprocedure, dat u op die grond niet van het tableau geschrapt kan worden, volgt de algemene raad ook niet. In dit verband moet voorop worden gesteld, zoals de voorzieningenrechter eveneens overweegt, dat er geen sprake is van een causaal verband tussen de negatieve herbeoordeling en het bestreden besluit. Zonder negatieve (her)beoordeling voldoet u namelijk ook nog niet aan artikel 8c van de Advocatenwet. Daarvoor heeft u een positieve beoordeling voor toetsonderdeel ID1 nodig. Wanneer geoordeeld zou moeten worden dat de (her)beoordeling in dit geval, of de herbeoordelingsprocedure in zijn algemeenheid, onrechtmatig is, betekent dat nog niet zonder meer dat dit leidt tot een positieve beoordeling van het genoemde toetsonderdeel. Het strekt te ver om in het kader van deze zaak in bezwaar of beroep die toets opnieuw te beoordelen, daarvoor was nu juist de herbeoordeling bedoeld.

Daarnaast overweegt de algemene raad het volgende. Op grond van artikel 8:4, derde lid, aanhef en onderdeel b, van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: "Awb") kan geen beroep worden ingesteld tegen een besluit inhoudende een beoordeling van het kennen of kunnen van een kandidaat of leerling die ter zake is geëxamineerd of op enigerlei andere wijze is getoetst, dan wel inhoudende de vaststelling van opgaven, beoordelingsnormen of nadere regels voor die examinering of toetsing. De beoordeling en herbeoordeling van toetsonderdeel ID1 vallen onder deze bepaling.

¹ Zie de uitspraak van de Afdeling van 1 maart 2023, [ECLI:NL:RVS:2023:772](#).

Uw bezwaren dat u de (her)beoordelingsprocedures onrechtmatig vindt, komen er in de kern op neer dat u het feitelijk niet eens bent met de nadere regels voor de examinering en toetsing die hebben geleid tot de behaalde onvoldoende voor uw examen ID1. Zoals hiervoor uiteengezet, staat op grond van artikel 8:4, derde lid, van de Awb tegen besluiten met een dergelijke beoordeling geen bezwaar of beroep open. De algemene raad acht zich, evenals de voorzieningenrechter, ingevolge artikel 7:1, eerste lid, aanhef, juncto artikel 8:4, derde lid, van de Awb dan ook onbevoegd om van dit soort besluiten kennis te nemen. In het verlengde daarvan kan ook niet middels exceptieve toetsing beoordeeld worden of de regels die ten grondslag liggen aan zo'n besluit (on)rechtmatig zijn. Dit is ook bevestigd in uitspraken van de Afdeling, waaronder de uitspraak van 24 oktober 2018² en recentelijk, op 2 juli 2025³. Gelet op het vorenstaande kunt u derhalve niet via het bestreden besluit over schrapping van het tableau op grond van artikel 8c van de Advocatenwet bezwaar maken tegen de wijze van (her)beoordeling van uw examen.

Conclusie

Gelet op hetgeen hiervoor is overwogen ziet de algemene raad geen aanleiding het bestreden besluit te herzien.

Beslissing

Het bezwaar is ongegrond.

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten,
namens deze,

mw. mr. S.F.M. ten Berge
plaatsvervangend algemeen secretaris

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing beroep instellen bij de afdeling bestuursrecht van de rechtbank binnen het rechtsgebied waar zij wonen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht.

² [ECLI:NL:RVS:2018:3428](#).

³ [ECLI:NL:RVS:2025:3002](#).